

JAARREDE

Jacco Vonhof

Jaarcongres MKB-Nederland, 22 november 2022

ONTREGELLEN

We zeggen het al langer en we zeggen het allemaal vaak:

We staan als land voor grote uitdagingen, maatschappelijke doelen en opgaven die we allemaal belangrijk vinden: de aanpak van klimaatverandering; het bevorderen van kansengelijkheid; extra woningbouw en goede en betaalbare zorg. Ondernemers hebben daar vaak de oplossingen voor.

We hollen de laatste tijd echter van crisis naar crisis – en we noemen ook álles crisis tegenwoordig – en dat ontnemt ons – ondernemers maar zeker ook de politiek - het zicht op de toekomst.

Die crises zorgen ook voor een soort paniekvoetbal. We proberen met nog weer nieuwe regels de boel weer op te lappen, maar al dat pleisters plakken helpt ons niet verder. Sterker, de wonden eronder gaat steeds meer stinken.

We moeten terug naar de eenvoud, terug naar de kern. Ons bij alles afvragen: waarom deden we het ook alweer?

We moeten de boel ontregelen. Drastisch.

En nee, niet op een manier zoals de boeren dat hebben gedaan, of het spoorwegpersoneel – hoewel ik echt wel ondernemers spreek die liefst naar het Malieveld zouden trekken om te demonstreren dat ze zo niet verder kunnen.

Volgens Van Dale betekent ontregelen: **de normale gang van zaken verstoren.**

En daar raken we aan de kern van het grote probleem in ons land.

De normale gang van zaken is tegenwoordig dat dingen niet meer kunnen. En het lijkt wel of we dat normaal zijn gaan vinden, maar het is natuurlijk níet normaal. Verre van dat zelfs.

Hoe is het mogelijk dat we overall vastlopen? Om een paar voorbeelden te noemen: we vinden allemaal dat we gezond eten moeten stimuleren, maar de BTW op groente en fruit naar nul, dat kan niet of het duurt jaren. Tijdens corona konden we ondernemers niet met maatwerk bijstaan.

Elk huishouden krijgt nu twee keer 190 euro als compensatie voor de hoge energierekening, terwijl velen van ons dat helemaal niet nodig hebben, en anderen er juist aan tekort komen. Omdat we de mensen die willen bereiken, niet kúnnen bereiken, doen we maar gewoon 'iedereen'. Met als gevolg dat het de overheid een vermogen kost en de minister van Financiën zegt: dit kan niet meer. Terwijl veel mensen volgend jaar óók problemen de energierekening zullen hebben.

En zie ook de tegemoetkoming energiekosten voor ondernemers. Je zou zeggen dat het met de informatie van de Belastingdienst en de energiebedrijven niet moeilijk is om op te maken wie dat nodig hebben. Maar we kunnen dat kennelijk niet. Ik begrijp niet dat we hiervoor niet gewoon fysieke loketten hebben ingericht, waar je als ondernemer met je papieren naar toe kan. Ja dat is terug in de tijd, maar dat was beter geweest dan met hagel schieten en hopen dat je de juiste raakt.

Wat nodig is, wat we belangrijk vinden: we krijgen het niet meer voor elkaar omdat we het zo complex hebben gemaakt:

Óf IT-systemen en uitvoeringsinstellingen kunnen het niet aan
Óf het mag niet van de Autoriteit Persoonsgegevens
Of de rechter zet er een streep door.

Het versnipperde en gepolariseerde politieke landschap helpt in dit verband ook niet. Die versnippering is lastig voor politici en voor het kabinet, maar nog lastiger als je iedereen op elk klein onderwerp wil bedienen. We hebben een bijna cliëntelistische volksvertegenwoordiging, waarbij bijna alles onderwerp is van politieke uitruil. Maar waar ging het ook alweer om? Om doelen te bereiken of politiek je gelijk te halen?

Wij als ondernemers kunnen er ook niet verder mee. Het Comité voor Ondernemerschap kwam vorige week bij de presentatie van de Staat van het MKB tot dezelfde conclusie: ondernemers missen een wenkend perspectief. Er is geen heldere koers van waar we heen moeten. Het is veel te veel hapsnap en te veel zigzag. Daar vaart geen ondernemer wel bij. Het slaat ook alle investeringslust dood die we zo hard nodig hebben.

Tegen de politiek zeg ik daarom: kies op al die grote maatschappelijke opgaven die we hebben een richting waar het heen moet; zet een koers uit. En houd die nou eens een tijd vast. Toon de politieke moed om die voor tenminste twee kabinetsperiodes aan te houden.

Maak ondernemers duidelijk waar zij op welk moment moeten zijn en hoe ze daar kunnen komen. En ondersteun dat met consistent beleid. Toen je een betrouwbare overheid. Ik denk dat menig ondernemer liever een procentje meer belasting betaalt en weet dat dat tarief langjarig vaststaat, dan dat het elk jaar met Prinsjesdag weer een verrassing is.

En houd ook eens op met ondernemers straffen. Elke ouder weet dat je gewenst gedrag zo niet afdwingt. Dat stimuleren of belonen veel beter werkt. Ik heb het vaker gezegd maar ik blijf het zeggen: **regels voorkomen niet dat slechte mensen slechte dingen doen.** Toch zijn alle regels daarop gericht en zijn het de goeden – die de overgrote meerderheid vormen – die daarvan te lijden hebben. En de slechten ontkomen via de mazen. Neem de maatregelen die banken (moeten) nemen om witwassen tegen te gaan. Als er al een boef tegen de lamp loopt, mag de bank diens gegevens niet delen met anderen. Maar als bonafide ondernemer in de autoverhuur onder een bepaalde omzet, kun je door die regels geen bankrekening meer openen.

Goed. Ontregelen dus. Met het oog op de toekomst van dit land en ondernemen in dit land, moeten we in elk geval ontregelen op het gebied van **de fiscaliteit, de arbeidsmarkt én ondernemerschap/innovatie.**

FISCALITEIT

Om met de fiscaliteit te beginnen: daar hebben we het met toeslagen, aftrekposten, heffingen en kortingen zo moeilijk gemaakt, dat vrijwel niemand het meer begrijpt .

De belastingheffing op ondernemingswinsten is zo'n onderwerp waar we de zaak moeten ontregelen. Vooropgesteld: belasting betalen hoort er gewoon bij. Snappen ondernemers als geen ander.

Maar wat zien we de afgelopen periode: beloofde verlaging van tarieven die niet doorgaan terwijl de middelen ervoor door het bedrijfsleven zelf waren opgebracht; verlenging van schijven en dan toch maar weer niet. Tarieven verlagen en dan na een jaar weer stevig verhogen en dan voor een deel daarvan iets terug doen via een mkb-envelop.

Stop met dat hapsnapwerk. Ook hier missen we visie, een idee áchter het stelsel aan belastingen voor ondernemers.

Met dit jobbeleid krijgen we als ondernemers het gevoel dat we vooral sluitpost van de begroting zijn. **De enige knop waaraan ze kunnen draaien als er geld nodig is. Dat is als overheid natuurlijk makkelijker dan snijden in eigen vlees.**

Ik wil met het kabinet in gesprek over een robuust en toekomstbestendig systeem waarin de fiscale instrumenten geen doel op zich zijn, maar een instrument om de economische structuur van Nederland te versterken, investeringen te stimuleren, evenals groei en doorgroei van het mkb. Dat is al jaren een probleem in ons land en vind je het gek, zou ik bijna zeggen.

We moeten terug naar de basis aan de hand van een aantal principes:

1. Ondernemerswinst is géén inkomen

Het lijkt alsof partijen in Den Haag de winst van de ondernemer het liefst gelijk zouden belasten als het inkomen van de werknemer. Alsof dat hetzelfde is. Dat is niet alleen een misvatting, maar ook de dood in de pot voor ondernemerschap en innovatie in Nederland. Ondernemen is risico nemen en mág je daar alsjeblieft voor beloond worden. Want er is ook geen overheidsvangnet als het misgaat, zoals dat er voor werknemers is.

Winst hebben ondernemers bovendien nodig om te investeren in de toekomst van hun bedrijf: in innovatie, in hun medewerkers, in nieuwe machines. En ze moeten sparen voor moeilijke tijden, zoals nu.

Kortom: het nemen van ondernemersrisico moet ook in fiscale zin worden beloond om te voorkomen dat mensen deze risico's niet meer willen nemen. Dat is overal in de wereld de normaalste zaak. Nu in Nederland nog.

2. Naar één winsttarief ongeacht de rechtsvorm

Veel ondernemers hebben ooit de rechtsvorm van hun bedrijf gekozen aan de hand van fiscale voordelen. Zo maakte het belastingstelsel ondernemen in een bv altijd veel onaantrekkelijker dan ondernemen in de IB als eenmanszaak. Dat zie je ook terug in de cijfers. Er zijn 1,5 mln ondernemers in de IB en 0,5 mln in een bv. Maar de tijden zijn veranderd en de ondernemersfaciliteiten in de IB worden steeds verder teruggeschroefd.

Laten we gewoon stoppen met dat onderscheid. Ik pleit voor een rechtsvorm-neutraal belastingstelsel, zodat de keuze in welk vorm je wilt ondernemen, niet fiscaal gedreven is. We kunnen dat doen door de IB- en de Vpb-heffing over ondernemingswinst op één tarief te zetten. Wij verwachten dat daardoor meer ondernemers zullen kiezen voor een bv. Dat voorkomt niet alleen een hoop zorgen bij faillissement – want in de IB zijn de ondernemersrisico's juridisch immers niet gescheiden van de ondernemer als privépersoon - maar zorgt er ook voor dat ondernemers makkelijker kunnen doorgroeien.

Je zou zelfs helemaal terug kunnen naar de basis en zeggen: we hebben nog maar twee boxen: één voor ondernemers en één voor werknemers. Dat is in elk geval wel zo overzichtelijk.

Dus alle echte ondernemers in de bv. En met echte ondernemers bedoel ik dan ondernemers die investeren, in innovatie, hun mensen, in groei. En alleen dan ook kun je gebruik maken van de ondernemersfaciliteiten.

Als denkrichting zou dat helemaal zo gek niet zijn.

We zouden daarmee wel ook meteen af zijn van de ZZP-discussie waar we ook maar niet uitkomen. Is iemand die zijn arbeid als zelfstandige verhuurt nu een ondernemer of is sprake van een verkapt dienstverband? Laat ik het zo zeggen: als je je als onderwijzer of verpleegkundige zelfstandig wil verhuren, moet je dat zelf weten, maar niet puur en alleen op basis van fiscale prikkels voor ondernemers. Dus of als echte ondernemer de bv in, of geen zelfstandigenaftrek etc meer.

Mijn punt is: laten we gewoon eens kijken hoe het ook anders en zuiverder kan.

Waar het mij (ook) om gaat, en dan komen we bij punt **3, is dat ons belastingstelsel investeren, innoveren en verduurzamen moet bevorderen.**

Als we al onze maatschappelijke doelen willen halen, zijn daar investeringen van ondernemers voor nodig. Die komen alleen van de grond als het beleid duidelijk, stimulerend en stabiel is. Concreet hebben we het dan over versoepeling van afschrijvingsmogelijkheden, verruiming van verliesverrekening, versoepeling van de renteaftrek en verruiming van bestaande generieke investeringsregelingen die ook breder moeten worden ingezet voor klimaat- of duurzaamheidsinvesteringen.

Als onderdeel van de mkb-envelop is het afschrijvingsregime voor een jaar verruimd en dat is mooi, maar waarom voor slechts 1 jaar en niet structureel? Voor de staatskas maakt dat niks uit maar ondernemers kunnen wel sneller over liquiditeit beschikken.

En niet in de laatste plaats hebben we als ondernemers

(4) stabiliteit, voorspelbaarheid en investeringszekerheid nodig.

Dit ligt het meest voor de hand maar lijkt soms het moeilijkst te realiseren. Het (fiscale) overheidsbeleid is te wisselvallig, volatiel, en dat maakt ondernemers kopschuw. Dus geen gejojo meer met tarieven. Leg ze meerjarig vast.

Een ander voorbeeld zijn de familiebedrijven: de ruggengraat en kraamkamer van de onze economie. De fiscale bedrijfsopvolgingsregeling is van essentieel belang voor hun continuïteit en voor het behouden van een internationaal gelijk speelveld. **Ga dus niet morrelen aan de BOR.**

En dan een heel simpele: introduceer geen nieuwe belastingen, zeker niet als die (materieel) terugwerkende kracht hebben.

ARBEIDSMARKT

En dan kom ik bij de arbeidsmarkt.

Wie in dit land heeft ooit bedacht dat méér werken, of gáán werken, voor hele groepen mensen betekent dat zij er in netto inkomen op achteruit gaan? Terwijl op deze krappe arbeidsmarkt iedereen die (meer) wil werken, nodig is.

Dat zei ik pas tijdens een UWV-congres en een video met die quote ging viral op LinkedIn. Het zit kennelijk veel mensen hoog.

Zeker in deze tijd zijn er talloze mensen die de tering naar de nering moeten zetten, en misschien wel meer willen werken. Maar het loont vaak niet of onvoldoende omdat alle toeslagen inkomensafhankelijk zijn. Of mensen weten eigenlijk niet wat het hen oplevert, maar gaan ervan uit dat het niet veel zal zijn en blijven dus zitten waar ze zitten. Want meer werken kost ook tijd en kinderopvang is pas vanaf 2024 goeddeels gratis. Wie levert een of anderhalve vrije dag per week in voor nog geen 200 euro per maand? Dat bedrag las ik pas ergens.

Zo blijven mensen liggen in die hangmat, en geef ze eens ongelijk. **Wat we nodig hebben, is een trampoline.**

Ook op die arbeidsmarkt hebben we het veel en veel te ingewikkeld gemaakt, met alle toeslagen, heffingen en kortingen. Die maken dat geen mens eigenlijk weet wat er met zijn netto inkomen gebeurt als ie er bruto wat bij krijgt.

Maar dat mensen te weinig overhouden, staat wat mij betreft vast. De marginale belastingdruk is voor grote groepen op de arbeidsmarkt ontzettend hoog. Té hoog.

Ik hoorde minister Van Gennip pas in de Tweede Kamer pas bijna sussend zeggen dat **slechts 4 procent van de werkenden een excessieve marginale druk heeft van meer dan 70%. Maar daarmee gaat ze wat mij betreft voorbij aan de aanzienlijke groep die daaronder zit een met een marginale druk van 40 tot 70%. Daar zitten ook veel inkomensgroepen onder modaal tussen.**

Het is veilig te stellen dat bij een aanzienlijke groep werkenden de marginale druk hoger ligt dan het hoogste belastingtarief. Als we dát normaal vinden... sorry ik vind het abnormaal.

Eerder asociaal zelfs. Het zou wat mij betreft nooit hoger dan 50 procent mogen zijn. En dan heb ik het hier nog niet eens over de werkgeverslasten.

Over werkgeverslasten gesproken: straks gaat het WML in één keer met ruim 10 procent omhoog. Dat is voor veel van mijn leden echt wel een dingetje want die 10 procent rekent in alles door. Maar wat zal de gemiddelde werknemer op WML-niveau er eigenlijk aan over houden? 2, 3 procent? In elk geval te weinig, dat durf ik wel te stellen. Terwijl dat de mensen zijn waarvoor we dit doen!

Gelukkig heeft de minister in de Kamer ook gezegd dat arbeid goedkoper moet worden én dat het hele stelsel met al zijn toeslagen moet worden aangepakt.

Graag! Laten we er niet langer over praten, maar een start maken. Ik realiseer me heus dat een stelselherziening tijd kost. Jaren. Dit vraagt dus ook om langjarig politiek commitment. Om visie en daadkracht.

Maar laten we in de tussentijd niet stil blijven zitten, maar creatief zijn.

Maak mogelijk dat werkgevers een bepaald percentage van het brutoloon netto mogen uitkeren, bv mede afhankelijk van het aantal gewerkte uren ten opzichte fulltime. Of doe het met uren, het maakt me niet uit. Alles boven de 30 uur naar een vast, lager belastingtarief. Dát stimuleert om meer te (blijven) werken.

In de Kamer wordt in dit verband gesproken over een voltijdsbonus. Die hoort wat mij betreft in het rijtje 'goed bedoeld maar ook weer onuitvoerbaar' thuis. Want wat doe je met mensen die al voltijds werken bijvoorbeeld?

ONDERNEMERSCHAP

Ontregelen heeft ook een andere betekenis natuurlijk. Die van uitdagers en kleine bedrijven, die als ware Davids de Goliaths van de economie durven uit te dagen en ontregelen. In beleidsjargon heet dat '**ondernemersdynamiek**'. Die dynamiek is van belang voor groei, voor investeringen en innovatie.

En dat kan in Nederland best beter. De groei in het mkb blijft achter, met name doorgroei van ZZP'er naar werkgever, van micro naar klein en van klein naar middenbedrijf. Kortom: willen we ons toekomstig verdienmodel veiligstellen en alle belangrijke doelen halen, dan moeten we zorgen voor een groeiend, bloeiend en innovatief mkb.

Wat mij betreft moeten ook hier een aantal wissels om. We moeten uitdagers positie geven.

Want bij elke stap naar voren kom je als ondernemer hobbels tegen. Je wordt beperkt door ingewikkelde regels, vergunningprocedures, door een gebrek aan financiering, drempels om je eerste medewerker aan te nemen.

En als je het goede wil doen, gaat dat ook niet vanzelf.

Ga je als ondernemers bv van het gas af, dan kun je met de zonnepanelen op je dak niet terug leveren omdat er onvoldoende capaciteit is op het net. Of dan wil je die elektrische bus aanschaffen maar dan is ie te duur of de actieradius te beperkt. Zo zijn er helaas talloze voorbeelden.

We hebben eerder vanuit ons huis al gepleit voor een stevige aanpak van de regeldruk. Dat is echt basishygiëne. Het kabinet is ambitieus van start gegaan. Laten we hopen dat het werkt én dat eens een einde wordt gemaakt aan de nationale koppen op Europese regelgeving. En dat we het mkb nu écht de norm maken van beleid. En laat regels ook realistisch zijn. Ga niet afdwingen want in de praktijk voor de meeste ondernemers in het mkb – vanwege hun schaal en mogelijkheden - helemaal niet haalbaar is.

Voor dit alles is financiering van het mkb van groot belang. Maar een bankfinanciering zit er voor heel veel ondernemers niet meer in. Want ook daar is het zo ingewikkeld gemaakt - met compliance – en zijn de kosten zo hoog, dat het voor de bank niets meer oplevert. **In het coalitieakkoord heeft het kabinet aangegeven de financieringskloof voor het mkb te overbruggen. Ik heb nog niks gezien, maar ga ook daar ontregelen.** Geef die bank de mogelijkheden om dat brede mkb wél te financieren tegen gunstige voorwaarden en weinig bureaucratie. Belangrijk is ook dat het aanbod veel diverser wordt. En ik wil nog steeds een MKB-Bank!!

Ik ga afsluiten.

Ontregelen. Laten we daar nu eens echt mee beginnen. Laten we stoppen met het draaien aan knoppen die allang zijn dolgedraaid en waarvan we niet eens weten wat er dan gebeurt. Want zoals het nu gaat, gaat het niet langer met alles wat er om ons heen gebeurt en wat ons nog te wachten staat. Doe het voor ondernemers, doe het voor de toekomst van Nederland. Doe het voor de brede welvaart die wij allen nastreven en waarvoor een gezond mkb onmisbaar is.

Dank u wel.
